

AJATUSHARJOITUKSIA I: ELIÖT

Miten koetella ihmillisen ajattelun rajoja? Kaikki havaitsemisemme on jossakin määrin animalistista: oma elävä kehomme antaa havainnolle muodon ja elävöittää senkin, mikä on elotonta. HARMAA-työryhmän jäsenet vastasivat haluamastaan näkökulmasta tehtävänantoon "ajattele kuin..." Näin syntyneissä ajatusharjoituksissa ihmisen kehollisuuteen perustuvaa kieltä käytetään tietoisesti "väärin" eli kuvaamaan ei-ihmillistä ja joissakin tapauksissa myös ei-olemassa-olevaa sisäisyyttä. Ilmaisullisesti kuvaukset ei-ihmellisestä toisesta vaihtelevat ensimmäisen persoonan kokemuksesta empaattiseen arvailuun ja objektiiviseen analyysiin. Näissä etäisyys toiseen säilyy. Miten siis kuvitella olentoa, joka ei ole ihmisen muotoinen? Puhuisiko se sanoin vaiko sittenkin lehtiä kahisuttamalla? Vai leviäisivätkö sen viestit kuin rihmasto tai juoru? Mitä luodut kuvaukset kertovat meistä itsestämme?

Peruna oli Eurooppaan saapuessaan aluksi "näkömätön" vihannes: sitä kasvatettiin keittiöpuutarhoissa ja huonolla maalla, joiden sato oli lähtökohdaisesti vapaata esivallan ja kirkon kantamista veroista. Peruna avasi sitä kasvattaneille pienen, esivallan kontrollista riippumattoman tilan ja toimi erilaisten ruohonjuuritason poliittisten muutosten moottorina.

I. Perunaharjoituksia

Juuri erään pimeässä mullan alla asuvan mukulan saapuminen Eurooppaan tarkoitti niin sanotusti "valaistuneen" modernin ajan alkua. Modernin maailman historia on perunahistoriaa ja sen ajattelu on peruna-ajattelua. Andeilta kerran liikkeelle lähdettyään peruna mullisti koko maailman: antroposeenin ohella tulisi puhua patataseenistä ja valistuksen dialektiikan ohella perunan dialektiikasta. Kun ajattelemme, teemme niin (usein konkreettisesti) perunan voimalla. Peruna on kaiken nykykaisen järjelymme keskeinen mahdollistava ehto.

Minä luon perunoita kuin ideoita, tunnen niiden kasvavan ja

Maankuori on kotini. Pimeys ja vesi ruokkivat minua. Varteni ja lehteni

Perunan torjunta tuottaa dialektisen vastakohtansa: kaikki jotain ruokavaliota tarkasti noudattaneet ihmiset tietävät alituisen repsahtamisen vaaran, ja tällöin kaivataan usein juuri perunaa. Kuriin alistetun subjektivisuuden maanalaiset virrat haluavat nousta esiin ja vapautua huolettomaan hyvinvointiin, kuin nuori Augustinus, joka vannoi alistavansa vapaan tahtonsa ja kääntävänsä pois synninteosta – pian, ei ihan vielä...

ruumiillaan! Sama koskee minua: kasvavaa ruumistani

Kun minut haudataan multa, sinkoon

ravintoa muodosta toiseen.

Kohtaloni vastaa luontoani:

Väkivalloin minut

riihtaistaan pimeästä kodistani toisten syötäväksi.

huumautuneena omasta luovuudestani. itseeni
riihmastomaiset juuret. Imen vetä ja ravintodineita
varten ja lehdet kohti aurinkoa, kukoistan ja kukin. Maan
alle luon

kiinteästä maaperästä,

muuta ainesta; multa muovaa minua. Ihmiset puhuvat

mutta maa ei ole kiinteä: jotta ruumiini voisi laajeta,

kaiken muun

Laajenen tilassa, joka

multaa.

ympäri loputon määrä

Kasvumaassani ajattelen joskus valtameren kaloja.

Kuinka paljon vettä niiden täytyyköön työntää tietään pienillä

2. Kalaimellisuudesta

Filosofi Maurice Merleau-Pontyn mukaan aistittavan maailmamme jäsenyys vastaa ruumiimme jäsennyttä. Jos meillä olisi "joidenkin eläinten tapaan" sivulle suuntautuneet silmät, joiden näkökentät eivät leikkaisi toisiaan tai jollemme kykenisi koskettamaan itse itseämme, "silloin tämä ruumis joka ei reflektoisi itseään eikä aistisi itseään, tämä miltei timantinkova ruumis ... ei enää olisi ihmisruumis, eikä olisi olemassa ihmisyyttä", hän pohtii.

Kampelalla ei ole pakaroita. Ja mitä "vasen" ja "oikea" tarkoittavat kampelan kohdalla?

on litteä kalalaji, jonka vatsa on useimmiten vasemmalla kyljellä ja selkä ja

Kampela eli maariankala

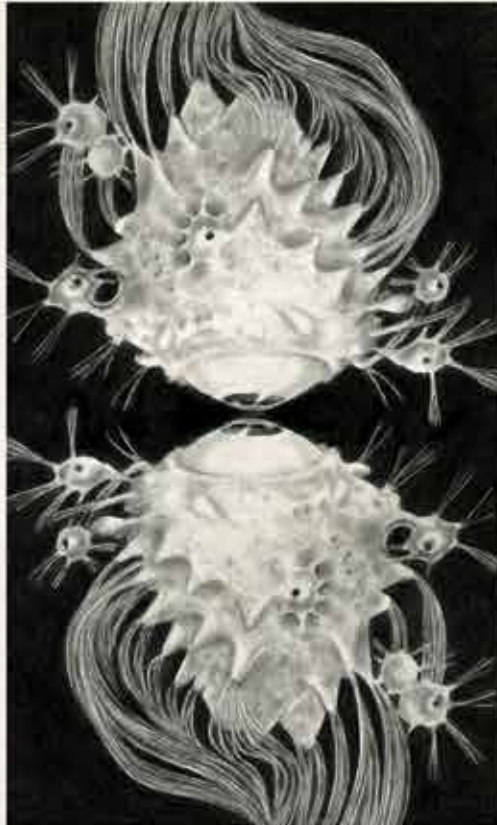
Voiko kampela kääntää kylkeään? Ihminen voi kääntää kylkeään esimerkiksi sängyssä, vaikka ihmisen kyljet muistuttavat usein huomattavan paljon toisiaan. Ne ovat vain peilikuva toisistaan. Kampelan kyljet ovat sen sijaan toistensa vastakohta. Näkyvä muuttumaton maailma ja pinnasta heijastuva valo – jos kampela makaa vatsallaan – ja vatsan pimeys...

alleajo oikealle
kyljellä.

Tai ehkä tämä kaikki on virheellisesti ajateltu: Kuvittelen itseni kampelan paikalle katso-
maan pohjasta ylöspäin kohti valoa. Unelmoiko kampela valosta? Tietääkö se mitään pinnan yläpuolisesta maailmas-
ta? Kenties sen olemassaolo on täynnä hiljaista ja liikku-
mista rauhaa.

On olemassa erilaisia kaloja:

värikkäitä etelämeren kaloja, ahvenia ja
valtavissa kasvatustaissa. On syvänmeren kaloja,
joita ihmissilmä ei ole koskaan nähnyt, eikä auringonvalo
koskettaa. Nuo kalat räjähtävät kappaleiksi, mikäli
vain joutuvat kosketuksiin meidän maailmamme
ilmanpaineen kanssa.

Niiden sisäinen voima on tehty kestämaan kymmenen ilmakehän painetta.

Eväkäs olemassaolo... leijua maanpäällisen painovoiman häiritsemättä häkellyttävien syvyysien yläpuolella.

lentoonlähettä!

Muutama pyrstönisku muistuttaa

3. Alkeistumainen solu: unelma ajattelusta

Alkeistumainen solu uneksii vapaudesta, mutta vapautuakseen hänen on tultava ajattelevaksi. Hänen jokapäiväinen elämänsä on synkkää, ja usein hänen havaintonsa ovat epäselviä ja sumuisia, sillä hän elää hyvin kapeassa tilassa, jossa kaikki mahdolliset pohdinnat ja ideat kuolevat ennen kuin ne saavat muodon tai tarkoituksen. Alkeistumainen solu kärsii siitä, ettei hänellä ole kylliksi ilmaa, jotta hän voisi hengittää ja synnyttää ajattelua. Seisahduksissa ja tukahtuneena hän etsii tietä ulos eliöstä, jonka sisällä hän elää. Yksi hänen unelmistaan on saada lahjaksi silmät ja laajempi värien ja täyttymysten horisontti ympärilleen.

Ajattelu on liikku-
mista. Se tuo elämään tietyn dynamiikan, se tekee tilaa kysymiselle. Ja alkeistumainen solu tahtoo kysyä monia kysymyksiä, mutta ensin hän tarvitsee silmät. Nyt hänet on kuitenkin lukittu eliön sisälle eikä kysymyksiä voi kysyä. Hänestä ajattelu tarkoittaa matkustamista eliön ulkopuolelle ja sitä, että hän voi tavata toisia alkeistumaisia soluja – jos niitä on olemassa – tulla niiden läpäisemiksi ja valua niihin. Ehkä silloin syntyy ajattelua!

Kirjallisuus Earle, Rebecca, *Feeding the People. The Politics of the Potato*. Cambridge University Press, Cambridge 2020.

McNeill, William H., *How the Potato Changed the World's History*. Social Research. Vol. 66, No. 1, 1999, 67–83.

Merleau-Ponty, Maurice, *Silmä ja henki (L'Œil et l'Esprit, 1961)*. Teoksessa *Filosofisia kirjoituksia*. Toim. & suom. Miika Luoto & Tarja Roinila. Nemo, Helsinki 2013, 415–477, 423.

Filosofi kutsuu sisintäni mahdottomuudeksi, mutta minä säteilen!

AJATUSHARJOITUKSIA II: HUOKOISUUS

Välillä vuodan ja tihkun, mutta tärkeintä on pysyä kasassa.
Olen raja tämän ja tuon välillä.

Voi miten minä haisen! Sinä inhoat minua,
mutta ruskea tahmeus on olennaisinta minua!

Olen näkymätön seuralaisesi. Kyseenalaistan ihmisyytesi.

Minulle saatetaan nyrpistää nenää,
vaikka olen värikäs ja pörröinen.

Korkeuksissa, ilmavirtoja hyödyntäen katson alas metsien
ja möykkyjen tilkkuräkkiin, nielaisen hytysen.

Jokin sisälläni sanoi: ole tämä muoto. Ole kuusi, pelargoni, ole silli.

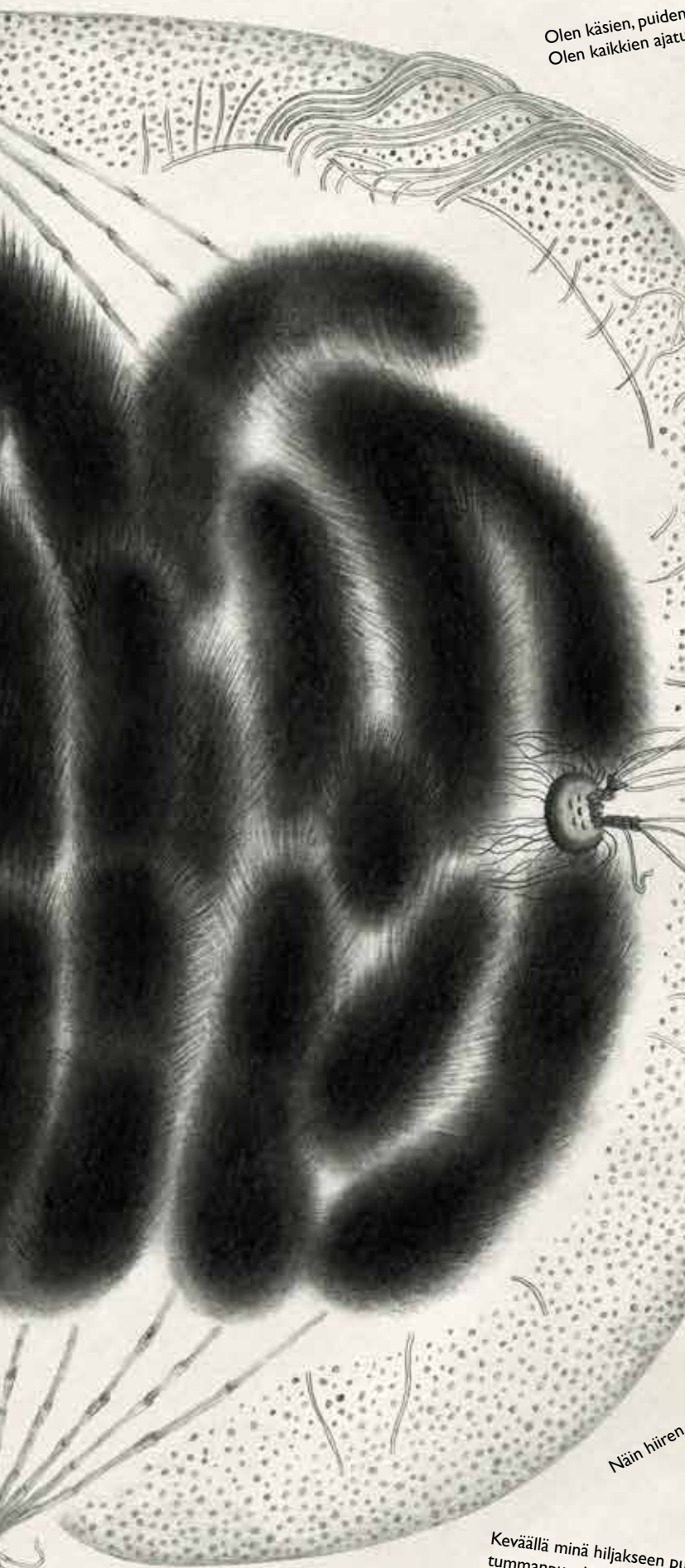
Veden alla en tarvitse käsiä, avaan vain suuni
ammolleen ja annan elämän virrata sisään.

Jääkaapissa oleva sieni haimästelee sisään
tulevan elämän monimuotoisuutta.

Kirkaassa ilmassa muta törmää kivien uniin.

Shuuuuuush! Ylös, ylös, ylös, alas, alas.
Shuuuuuush! Ylös, ylös, ylös! Höyryten!

Olen käsien, puiden ja meritähtien muotoinen.
Olen kaikkien ajatusten perusmuoto.

Melankolinen aloe vera analysoi juurtensa ajattelukykyä.

Karvainen, kääremäinen olevaisuus.

Kaikki minussa on erilaista. Kiteiden erilaisuus ja kylmyys.

MURENEVA

Vain yöaikaan pilvi voi rauhassa ajatella rakastaan.

Saan muotoni pitsiverhoista ja auringonsäteistä.

VÄSYNYT

HUOJUVA

Surullinen sade laajentaa aivojani.

MOLEMMINPUOLINEN

RUSKAITA

Säilytän aarteita vatsani poimuissa.
Ajattelen, että elämä on hyvää.

Miten raskas on oloni, miten tiivis olenkaan;
älä istu sileälle pinnalleni!

Älyn etsimisestä tuli suon elämäntehtävä.

Näin hiiren nokassa siilimäisen ajatuksen.

Kellun kiehuvaan kuumassa läheessä, eikä kuumuus haittaa minua!
Yksinkertaista ja reipasta, lämmintä!

Keväällä minä hiljakseen puhkean kukkaan; loppukesästä joku tekee
tummanpunaista marjoistani hilloa. Sanovat, että kaikki minussa on ihanaa.

KEHÄÄÄVÄ